

2020/19807

12-5-2020

postbus

GRIF

29-7-2020

Van: Esther van Loo <esther.vanloo@fontanka.nl> namens Levende Talen Limburgs <limburgs@levendetalen.nl>
Verzonden: dinsdag 12 mei 2020 9:35
Aan: _staten
CC: Statenlid, Plusquin, PSML; Statenlid, Claassen, RAB; Statenlid, Werrij-Wetzels, M; Statenlid, Kuntzelaers, JJM; Statenlid, Kerseboom, S; Statenlid, Straus, KCJ; mvancaldenberg@gmail.com; Statenlid, Jetten, TGM; anne-marie@huizefischer.nl; Statenlid, Vaessen, LAP; Statenlid, Franssen, RJH; Statenlid, Driessen, RB; 'Ger Essers'; leonie.cornips@meertens.knaw.nl; Carel van der Burg; nore horsmans; Philippe Cremers
Onderwerp: Statenvoorstel Kader Internationalisering - Vernieuwend Verbinden over grenzen heen
Bijlagen: reactie internationalisering onderwijs LTL GG LTD WB VERM_def.pdf

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij de brief die de gezamenlijke ondertekenaars graag toegevoegd zouden willen zien aan de lijst van ingekomen stukken voor de vergadering FEB van 15 mei 2020.

Het thema van onze brief sluit aan bij a) internationalisering en b) de samenvatting van het onderzoeksrapport over Tweetalig onderwijs in het vmbo, uitgevoerd door de Universiteit Maastricht.

Wij zijn graag bereid met de provincie in gesprek te gaan over de mogelijkheden die wij zien voor het talenonderwijs in onze Euregio's.

Met vriendelijke groeten,

Huub Spoormans, namens Stichting Geen Grens
Carel van der Burg, namens Levende Talen Duits
Philippe Cremers, namens Wittermer Beraad
Nore Horsmans, namens Vrouwen in de EMR
Esther van Loo, namens Levende Talen Limburgs

Provincie Limburg	PS
DOCnr.	
Ingek.	12 MEI 2020
CASnr.	
ID.	

Aan de leden van Provinciale Staten van Limburg

Betreft: Tweektalig Duits in het vmbo

Heerlen, 8 mei 2020

Zeer geachte heer, mevrouw,

Naar aanleiding van het verschijnen van de resultaten van het door de Universiteit Maastricht uitgevoerde onderzoek¹ naar de haalbaarheid van het versterken van Duits in het vmbo sturen wij u ten behoeve van uw standpuntbepaling een aantal wensen en opmerkingen toe. De bespreking van het onderzoek staat op 15 mei 2020 op de agenda van de vergadering Statencommissie Cultuur en Samenleving. Wij reageren op de aan ons ter beschikking gestelde samenvatting van de resultaten van het onderzoek.

Vooraf laten wij u weten dat wij deze reactie hebben geschreven op basis van deze overtuiging: Ondanks de ligging in het hart van Europa en de open binnengrenzen voor het vrij verkeer van kapitaal, goederen en diensten, liggen de deelregio's Euregio Maas-Rijn en Euregio Rijn-Maas-Noord perifeer ten opzichte van de nationale economische machtscentra. Zoals de Europese Commissie heeft gesteld zou groei en cohesie in de grensregio's van de EU moeten worden gestimuleerd². Onze regio's omhelzen drie landen en kennen in Duitsland, België en Nederland vele onderwijsinstellingen die proberen samen te werken c.q. gestimuleerd zouden moeten worden dat te doen. Er is grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van zorg, onderwijs, arbeidsmarkt, mobiliteit en cultuur. Wij vinden dat het tijd is om niet meer te denken in termen van beperkingen door grenzen, maar om te proberen zoveel als mogelijk te denken in termen van kansen. Laten we de Euregio's als de ultieme kans en dé smaakmakers voor de toekomst van onze woon-, werk- en leefomgeving beschouwen.

Wij reageren nu kort op de bevindingen en aanbevelingen uit de samenvatting van het onderzoeksrapport, waarbij we eerst tekst uit de samenvatting weergeven en vervolgens, in cursief, onze reactie toevoegen.

ad Buurtalenonderwijs

De eerste bevinding laat zien dat 'het draagvlak bij leerlingen in het vmbo gering is' en bevestigt het beeld dat 'tweektalig onderwijs Duits in het vmbo nu een stap te ver is'. Uit de reacties van de respondenten blijkt dat er extra middelen en menskracht op de werkvloer nodig zijn in zowel het po (primair onderwijs) als het (v)mbo. Om het ERK-niveau B1 te halen op vmbo zou Duits ook al aangeboden moeten zijn in het po, op bijvoorbeeld Euregioscholen. Een van de aanbevelingen in het rapport is het bevorderen van versterkt buurtalenonderwijs.

¹ In de vergadering van Provinciale Staten van 9 november 2018 is motie 2433 (Vaessen c.s.) aangenomen omtrent een onderzoek naar de kansen voor de implementatie voor tweektalig onderwijs in het vmbo.

² Mededeling van de Europese Commissie (2017) Groei en cohesie stimuleren in de grensregio's van de EU.

Wij zouden graag met de provincie in gesprek raken om te bezien hoe dit buurtalenonderwijs vorm gegeven zou kunnen worden en hoe we er samen aan kunnen werken dat de motivatie voor Duits bij leerlingen vergroot wordt. Wij weten uit eigen ervaring dat dat op meer manieren kan dan enkel via 'versterkt buurtalenonderwijs'. In de eerste plaats dient de bewustwording van het feit dat wij in onze regio's omringd zijn niet door Engels, maar door Duits, Frans en Limburgs te worden vergroot. In dit kader wijzen wij bijvoorbeeld op het 3mproject³ dat in Friesland is opgezet en dat wij vanuit Levende Talen Limburgs en Duits naar onze regio's willen overbrengen. Gesprekken daarover zijn met de bedenkers van het 3mproject al in een vergevorderd stadium. Wij vinden het belangrijk om (een positieve attitude ten opzichte van) meertaligheid van Limburgers van jongs af aan te stimuleren. Dit voorbeeld van interprovinciale samenwerking laat zien dat het taalprofiel in onze regio's niet hetzelfde hoeft te zijn als dat in de Randstad.

ad Euregionaal burgerschap inclusief taal

In de samenvatting komt naar voren dat Limburgse mbo-instellingen hun studenten willen opleiden voor een grensoverschrijdende arbeidsmarkt, waarbij het niet eens zo zeer gaat over het perfect beheersen van een taal maar het kennen van de grensregio en inzicht hebben in kansen en mogelijkheden over de grens.

Wij zien de euregio's met hun grote culturele, sociale en talendiversiteit inderdaad als een ideale educatieve biotoop, maar dan is beheersing van minstens een van de buurtalen wel degelijk essentieel. Euregionale competenties, inclusief taalbeheersing van een van de buurtalen, zijn van groot belang voor zowel de economie als de sociaal-maatschappelijke cohesie in de grensregio's. Om het euregionaal burgerschap te bevorderen is het van belang samenwerkingsverbanden tussen alle scholen in het basis- en voortgezet onderwijs met scholen in de grensregio's op te richten, waarbij deelnemende scholen organisatorisch en financieel ondersteund worden. Grensprovincies zouden moeten streven naar de bevoegdheid om in het gehele onderwijs meertaligheid en het schoolvak '(euregionaal) burgerschap' te bevorderen.

ad Doorlopende leerlijnen

In de samenvatting wordt gesteld dat 'de inzet is om de buurtalen in de doorlopende leerlijn te stimuleren waarbij de eerste stap in het vmbo is het "Versterkt Duits" verder op te schalen in Limburg. Om hier een sterkere impuls aan te kunnen geven, willen we afstemmen met de ontwikkelingen in de Euregio Maas-Rijn, waarbij wordt ingezet op de ontwikkeling van een "Euregionaal expertise- en coördinatiecentrum buurtaalonderwijs en interculturele competenties". Door dit centrum onder te brengen bij een sinds tientallen jaren opererende grensoverschrijdende organisatie als het EMR-bureau in plaats van een van de deelregio's, is het euregionale en structurele karakter gewaarborgd. Vertegenwoordigers van het Limburgse primair onderwijs en voortgezet onderwijs vanuit de expertgroep zijn betrokken bij de voorbereiding van deze aanvraag'.

Wij zouden graag op de hoogte willen blijven van de 'ontwikkeling van een dergelijk Euregionaal expertise- en coördinatiecentrum, maar nog wenselijker is dat onze (bestuurs)leden worden uitgenodigd zitting te nemen in een dergelijk centrum. Binnen Levende Talen, Geen grens en het Wittermer Beraad is de nodige expertise reeds aanwezig.

Verderop in de samenvatting lezen we: 'Op dit moment is tweetalig onderwijs Duits nog niet aan de orde binnen de Limburgse mbo-instellingen, maar de mogelijkheden worden meegenomen in een project voor een niveau-4 opleiding. De drie Limburgse mbo-instellingen stemmen af met het vmbo hoe zij dit niveau kunnen verhogen via een doorlopende leerlijn.'

Afstemming en samenwerking tussen vmbo en mbo is noodzakelijk. Verankering van Duits in het mbo-curriculum is in onze regio cruciaal. Wij weten uit eigen onderzoek dat momenteel de grenspendel van Duitsland naar Nederland groter is dan de grenspendel van Nederland naar

³ <http://www.3mproject.nl/>

Duitsland⁴. De huidige grenspendelstroom betreft vooral orderpickers in logistieke distributiecentra, productiewerkers op industriële werkplekken, winkelmedewerkers en call-center-medewerkers. Mbo-scholieren die op dergelijke werkplekken aan de slag gaan, hebben op dit moment dus de grootste kans om met Duitse collega's te maken te krijgen, ongeacht aan welke kant van de grens ze werken. Wij weten dat op de productievloer van een metaalgieterij in Noord-Limburg bijvoorbeeld meer Duits dan Nederlands gesproken wordt. Daarnaast geldt natuurlijk dat werknemers van bijvoorbeeld winkels in Limburg vaak met Duitse klanten te maken hebben. De Duitse taal is, kortom, dus niet alleen relevant voor mbo-scholieren die in Duitsland gaan werken, maar ook voor mbo-scholieren die in Limburg blijven.

ad Curriculum.nu

Bij 'vervolgstappen' lezen we dat 'Namens zes gedeputeerden van de Provincies Limburg, Groningen, Drenthe, Fryslân, Overijssel en Gelderland een brief [is] gestuurd (7-2-2020) aan de Tweede Kamerleden ten behoeve van het algemeen overleg Curriculum.nu. De Provincies roepen op om het belang van de buurtaal (met name voor deze provincies) steviger te benoemen en te verankeren in het curriculum. De regio's maken zich zorgen over de inbedding van de Duitse taal in het nieuwe curriculum en in het bijzonder het vmbo. In het algemeen overleg van de commissie onderwijs Tweede Kamer is dit wel aan de orde geweest maar heeft (nog) niet geleid tot een fundamentele aanpassing in het curriculum. Dit betekent dat ook in het kader van de Grenslandagenda hieraan wederom aandacht zal moeten worden besteed.'

Wij onderschrijven volledig dat de het belang van buurtaal duidelijker zou moeten zijn benoemd in Curriculum.nu. Curriculum.nu geeft echter wel positieve aandacht aan meertaligheid⁵ in het algemeen én veel vrijheid voor scholen en overheden om zelf de nodig geachte keuzes in het curriculum te maken. Wij zouden er dan ook voor willen pleiten dat buurtaalenonderwijs en meertaligheid (en dan niet alleen Engels!) in onze regio's op alle onderwijsniveaus een structurele plek krijgt toebedeeld en dat de provincie dit verankert in de Educatieve Agenda Limburg.

Met vriendelijke groeten,

Huib Spoormans, namens Stichting Geen Grens
Carel van der Burg, namens Levende Talen Duits
Philippe Cremers, namens Wittemer Beraad
Nore Horsmans, namens Vrouwen in de EMR
Esther van Loo, namens Levende Talen Limburgs

**LEVENDE
Talen**

Sectie Duits

⁴ CBS: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/37/meer-duitsers-pendelen-naar-nederland-dan-andersom>

⁵ <https://www.curriculum.nu/voorstellen/engels-mvt/uitwerking-engels/> Stimuleer de meertaligheid van de leerlingen. We hebben het belang van meertalige kennis en competenties benadrukt voor de persoonlijke, cognitieve en sociale ontwikkeling, voor de kwalificatie voor het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt, en voor een actieve deelname aan de globaliserende samenleving van nu. Het onderwijs kan leerlingen helpen talen effectief te leren en te benutten. Stimuleer en faciliteer leerlingen in alle sectoren van het onderwijs om minstens twee talen te leren naast hun eigen eerste taal op een uitdagend en haalbaar niveau.